

ก๊าซไลน์

Clean Energy for Clean World

สวัสดิภาพใหม่ 2002

เพื่อให้อาคารใหม่ปี 2545 ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์
จงสถิตในศาลให้ลูกจ้างและผู้อุปถัมภ์ทุกท่านหรือ
ครอบครัว จงประสบความสำเร็จ มีแต่ความสุขและ
สมหวังดีที่ต้องการ ทุกประการด้วย

ด้วยความปรารถนาดี

มนตรี

(นายประเสริฐ บุญสมิทธิ์)

รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ

ฉบับต้อนรับปีใหม่

- เรื่องจากปก “ Beyond and Beyond ”
- ก๊าซเทคโนโลยี “ Flame Temperature ”
- บทความพิเศษ “ แนวทางควบคุมค่าใช้จ่าย
ในการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงในโรงงาน
อุตสาหกรรม ”

กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

สวัสดีค่ะ

Gas Customer Service Div.

ปี พ.ศ. 2544 เป็นปีที่ 20 ของการพัฒนาก๊าซธรรมชาติในประเทศไทยและนับเป็นก้าวที่สำคัญของการพัฒนาพลังงาน ของประเทศ ซึ่งในการก้าวสู่ศตวรรษที่ 3 ต่อไปนี้ ปตท. ในฐานะบริษัทมหาชน ยังคงมุ่งมั่น พัฒนา และวางเครือข่ายระบบท่อส่งก๊าซ เพื่อรองรับความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะเดียวกัน ปตท. ก็พร้อมที่จะสนับสนุน และให้บริการแก่ลูกค้า ทุกท่านอย่างเต็มความสามารถต่อไป

จุฬาร " ก๊าซไลน์ " ฉบับส่งท้ายปี 2001 ได้ประมวลภาพแห่งความสุข สนุกสนานในงาน " Beyond and Belong " ที่ กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ ปตท.จัดขึ้นเพื่อลูกค้าก๊าซ เมื่อวันที่ 14-15 ธันวาคม 2544 ที่ผ่านมา ฝ่ายระบบท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความสนใจมาร่วมงานในครั้งนี้

ขอให้ทุกท่านมีความสุขและความสำราญในชีวิต ตลอดปี 2002 ที่จะมาถึงค่ะ

กองบรรณาธิการจุฬาร " ก๊าซไลน์ "
ขอเชิญท่านผู้อ่านร่วมแสดงความคิดเห็น
ติชม เสนอแนะ โดยส่งมาที่
ส่วนบริการลูกค้าก๊าซ

ฝ่ายระบบท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ชั้นที่ 17 เลขที่ 555 ถนนวิภาวดีรังสิต
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 หรือ
โทรศัพท์ : 0 2537 3235-9

โทรสาร : 0 2537 3257-8 หรือ

E-mail Address : gas_ng-cscepttplc.com

■ **วัตถุประสงค์** จุฬาร " ก๊าซไลน์ " เป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นโดยฝ่ายระบบท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เป็นสื่อกลางระหว่างลูกค้า และ กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติในทุกๆ ด้าน
2. แลกเปลี่ยนข่าวสารเทคโนโลยีใหม่ๆ เกี่ยวกับก๊าซธรรมชาติและสารที่เป็นประโยชน์ รวมถึงข่าวสารในแวดวง ปตท.ก๊าซธรรมชาติและลูกค้าก๊าซ
3. เป็นศูนย์กลางให้กับลูกค้าก๊าซและบุคคลทั่วไปในการแลกเปลี่ยนปัญหาความคิดเห็นหรือให้คำแนะนำแก่ กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ

จุฬาร ก๊าซไลน์ **ที่ปรึกษา** นายพีระพงษ์ อังเจริญวิวัฒน์ ผู้จัดการฝ่ายระบบท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ

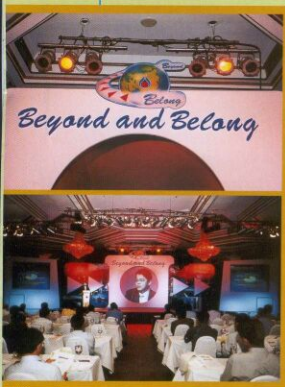
บรรณาธิการ นางนุจรี วิเศษมงคลชัย ส่วนบริการลูกค้าก๊าซ ฝ่ายระบบท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ

จัดทำโดย ฝ่ายระบบท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) 555 ถนนวิภาวดีรังสิต เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ : 0 2537 3235-9 โทรสาร : 0 2537 3257-8 หรือ E-mail Address : gas_ng-cscepttplc.com

"2002 and Beyond Happiness Belong to You"

เมื่อวันที่ 14-15 ธันวาคม 2544 ที่ผ่านมานี้ ณ โรงแรมรอยัล คลิฟ บีช รีสอร์ท พัทยา จ.ชลบุรี ฝ่ายระบบท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้จัดงาน "Beyond and Belong" ขึ้น เป็นการพบปะแลกเปลี่ยนทัศนคติร่วมกันระหว่างผู้บริหารลูกค้าก๊าซธรรมชาติและผู้บริหาร ปตท. โดย คุณประเสริฐ บุญสัมพันธ์ รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ ได้มาพูดคุยกับลูกค้าถึงทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจก๊าซธรรมชาติ ในฐานะบริษัทมหาชน และขอขอบคุณลูกค้าที่ได้ให้การสนับสนุน ปตท. ด้วยดีตลอดมา อีกทั้งได้เฉลิมฉลองในวาระครบรอบ 20 ปี การพัฒนาก๊าซธรรมชาติ และต้อนรับปีใหม่ 2002 ร่วมกัน

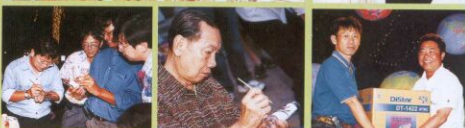
ฝ่ายระบบท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ ขอขอบคุณลูกค้าทุกท่านที่ได้ให้เกียรติมาร่วมงาน "Beyond and Belong" ในครั้งนี้

- ▲ การบรรยายเรื่อง "20 ปี แห่งการพัฒนาก๊าซธรรมชาติ : อนาคตจะไปทางไหน"

สันทนการ : สังสรรค์ชิมสละน้ำ
โรงแรม รอยัล คลิฟ บีช รีสอร์ท พัทยา

- ▼ สังสรรค์สร้างสัมพันธ์ ลูกค้าก๊าซธรรมชาติ ณ แพลมบ่ง ฮันเตอร์ ฯ คันทรีคลับ

การควบคุมค่าใช้จ่าย

ในการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง ในโรงงานอุตสาหกรรม

1 บทนำ

การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ จะนำมาซึ่งการลดค่าใช้จ่ายของโรงงาน เป็นสิ่งที่ ปตท. พยายามจะให้เกิดขึ้นกับทุกโรงงาน ดังจะเห็นได้ จากกิจกรรมของ ปตท. ที่มีลูกค้าก๊าซธรรมชาติ ตั้งแต่ปลายปี 2542 จนถึง ปัจจุบัน ซึ่งได้มีการอบรมสัมมนาให้ลูกค้าใช้ก๊าซอย่างถูกต้อง โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ, ในประเทศ และ โดยทีมงานของ ปตท.เอง โดยกิจกรรมล่าสุดที่ดำเนินการอยู่คือ การตรวจวัดประสิทธิภาพของระบบ Combustion ที่เครื่องจักรของลูกค้ำ พร้อมให้ข้อเสนอแนะการปรับแต่ง เครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ความประหยัดและลดค่าใช้จ่ายในการใช้พลังงานจะไม่เกิดขึ้นเลย ถ้าโรงงานไม่มีการบริหารจัดการในการใช้พลังงานอย่างมีระบบ ซึ่งบทความนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอ แนวทางในการจัดการการใช้พลังงานต่อลูกค้า

2 หลักการคิดค่าใช้จ่ายในการใช้พลังงาน

ในการที่จะควบคุมค่าใช้จ่ายในการใช้ก๊าซธรรมชาติ ท่านจะต้อง เข้าใจก่อนว่า ในสัญญาการซื้อขายก๊าซธรรมชาติมีสูตรในการคำนวณราคา อย่างกว้าง มีตัวแปรอะไรที่โรงงานควบคุมได้ ซึ่งสามารถที่จะสรุปให้ท่าน เข้าใจได้ง่าย ๆ ดังนี้

$$\text{Energy Cost} = \text{Energy Charge} + \text{Demand Charge}$$

$\downarrow 1$
 $\text{Energy Price} \times \text{Energy Usage (MMBtu/hour)}$

$\downarrow 2$
 $1.47 \text{ THB/kWh} \times \text{MCCQ}$

จากสมการข้างบน จะเห็นว่าเมื่อทำการวิเคราะห์สูตรราคาก๊าซ หรือ Energy Cost ออกมาเป็น 2 ส่วนซึ่งประกอบด้วย Energy Charge และ Demand Charge แล้วนำสูตรค่าก๊าซที่ ปตท. ใช้มาแยกใส่ในส่วนทั้งสอง นี้ จะทำให้เห็นว่า

- ส่วนที่ 1 คือ ค่าเนื้อก๊าซที่ใช้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทางโรงงานสามารถที่จะควบคุมตัวแปรได้เฉพาะ Energy Use ส่วนค่า Energy Price นั้นเป็นปัจจัยภายนอกที่โรงงานไม่สามารถควบคุมได้
- ส่วนที่ 2 คือ ค่า Demand Charge ทางโรงงานสามารถควบคุมค่า MCCQ ได้

หลังจากที่ได้ทราบถึงปัจจัยทั้งสองคือ Energy Use และ MCCQ (Daily Contract Quality) ที่ทางโรงงานสามารถควบคุมได้และจะเป็น ผลดีในการประหยัดค่าใช้จ่ายค่าเชื้อเพลิงให้กับทางบริษัทแล้ว ต่อจากนี้ จะชี้ให้เห็นว่าทางบริษัทสามารถที่จะควบคุมปัจจัยทั้งสองได้อย่างไร

3 วิธีการควบคุมค่าพลังงานของโรงงาน

การควบคุมค่าพลังงานของโรงงานสามารถที่จะควบคุมได้โดยการ ควบคุมการใช้พลังงาน (Energy Use) และควบคุมความสม่ำเสมอในการใช้พลังงาน (MCCQ) ซึ่งสามารถที่จะกระทำได้ดังนี้

3.1 การควบคุม Energy Use

Energy Use สามารถที่จะควบคุมได้โดยการควบคุมการใช้เชื้อเพลิง อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการสูญเสียพลังงานน้อยที่สุด ไม่เพียงเท่านั้น ทางโรงงานยังจะต้องมีการตรวจเช็คและบำรุงรักษาเครื่องจักรอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แน่ใจว่า เครื่องจักรอุปกรณ์นั้น ๆ สามารถที่จะเดินเครื่อง ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกำลังความสามารถและอายุการใช้งานของเครื่อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทาง ปตท. ได้สังเกตเห็นประโยชน์ของการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า ดังนั้นทาง ปตท. จึงได้มีการสนับสนุนโรงงานหลาย ๆ วิธี ดังนี้

- ✦ มีการบริการตรวจวัดประสิทธิภาพการเผาไหม้ของ burner เพื่อให้แน่ใจว่าเกิดการเผาไหม้สมบูรณ์
- ✦ มีการให้คำแนะนำในการปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องจักรให้เหมาะสมกับการใช้ก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถทำให้การใช้ก๊าซมีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมทั้งเทคนิคการนำไอร้อนที่ปล่อยทิ้ง กลับมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ✦ มีการจัดอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ลูกค้าเป็นระยะ ทั้งด้านความปลอดภัย และการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ✦ มีการตรวจเช็คและบริหารในการบำรุงรักษา สถานีก๊าซ และ ท่อส่งก๊าซภายในโรงงานอย่างต่อเนื่อง

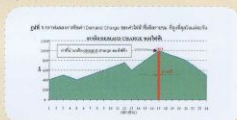
3.2 การควบคุมค่า MDCQ (Daily Contract Quality)

Demand จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ ถ้าขาดการจัดการที่เหมาะสม จะเกิดผลกระทบโดยรวมต่อประเทศ เช่นเดียวกับการจัดการเรื่อง Demand ในการใช้ไฟฟ้า กล่าวคือ

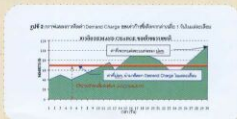
- ❖ มีผลต่อการลงทุนสร้างระบบการขนส่งก๊าซที่ไม่เหมาะสม
- ❖ ต้นทุนในการ operate การขนส่งก๊าซสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น
- ❖ การคาดการณ์ Demand ในอนาคตที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดการลงทุนในระบบขนส่งก๊าซผิดพลาด และการส่งซื้อขายผิดพลาด ทำให้เกิดค่าปรับตามมา

อย่างไรก็ตาม ปตท. ได้จัดให้ลูกค้าต้องควบคุม Demand โดยการวางแผนและใช้ก๊าซอย่างใกล้เคียงกับค่า MDCQ ที่แจ้งต่อ ปตท. อย่างพอสมควร โดยไม่ได้ใช้ Demand รายชั่วโมง แต่ใช้เพียงค่า Demand ที่เฉลี่ยเป็นวันในรอบ 1 เดือน ซึ่งยังมีค่าน้อยกว่าค่า Demand รายชั่วโมง (รูปที่ 2) ซึ่งค่า Demand รายชั่วโมงเป็นค่าที่กระทบระบบของปตท.มากที่สุด ถ้าโรงงานทุกโรงแจ้งค่า Demand เกิน ทำให้ ปตท. ต้องทำสัญญาซื้อขายมากกว่าความเป็นจริง และจะต้องปรับจากผู้ผลิตและยังต้องเผื่อระบบท่อไว้ให้ทำมาใช้ ทำให้โรงงานอื่นเสียโอกาส แต่ทั้งนี้ MDCQ ไว้ไม่พอแต่ใช้เกินระบบท่อที่วางแผนไว้ว่าทำให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องกัน ทำให้แรงดันตกในระบบขนส่ง และยังต่อเนื่องไปถึงลูกค้า ไม่เพียงพอนี้ทาง ปตท. ยังรับความเสี่ยงในการจัดการปริมาณก๊าซ เพราะ ปตท. ซื้อก๊าซจากผู้ผลิตในรูปแบบ สัญญา Take or Pay แต่ไม่ได้ทำสัญญากับลูกค้าในรูปแบบ Take or Pay ดังนั้นโรงงานต้องควบคุมค่า Demand ด้วยการรักษาระดับการผลิตให้คงที่ในแต่ละเดือน โดยสามารถดูค่า Demand ได้จาก billing ในแต่ละเดือน

รูปที่ 1 กราฟแสดงการคิดค่า Demand Charge ของค่าไฟฟ้าซึ่งคิดรายชม. ที่สูงที่สุดในแต่ละวัน

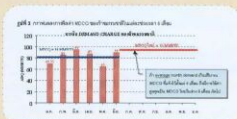

รูปที่ 2 กราฟแสดงการคิดค่า Demand Charge ของค่าก๊าซซึ่งคิดจากค่าเฉลี่ย 1 วันในแต่ละเดือน

จากกราฟรูปที่ 2 จะเห็นว่า Peak hour demand > Peak day demand > Average month demand

รูปที่ 3 กราฟแสดงการคิดค่า MDCQ ของก๊าซธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา 6 เดือน

จะเห็นว่าโรงงานสามารถควบคุมค่า Demand ได้เพียง 4 ครั้งได้ภายในช่วงเวลา 6 เดือน

4 สรุป

ปตท.หวังเป็นอย่างยิ่งว่าโรงงานของท่านจะสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายในการใช้ก๊าซได้ทั้ง Energy Charge และ Demand Charge โดยการจัดการดังที่กล่าวมาแล้ว

Flame Temperature

อุณหภูมิของเปลวไฟจากหัว Burner มีความสำคัญมาก สำหรับอุตสาหกรรมประเภทหลอมเหล็ก เหนือเหล็ก หรือหลอมแก้ว ซึ่งต้องการอุณหภูมิสูงๆ ตั้งแต่ 1,200 - 1,400 °C ขึ้นไป อุณหภูมิของเปลวสูงขึ้นเท่าใด พลังงานความร้อนที่ถ่ายเทต่อหน่วยพื้นที่จะเพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น

เป็นที่ทราบกันว่าสารประกอบไฮโดรคาร์บอนชนิดต่าง ๆ ที่มีโมเลกุลธรรมดา ได้แก่ ก๊าซมีเทน อีเทน โพรเพน และบิวเทน เป็นต้น มีค่าความร้อนที่แตกต่างกัน ซึ่งแปรผันตามจำนวนและลักษณะพันธะของอะตอมคาร์บอนและไฮโดรเจนที่จับกัน

อุณหภูมิเปลวสูงสุดของสารประกอบไฮโดรคาร์บอนแต่ละชนิดมีค่าเท่าใด ? และเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนเดียวกับกับค่าความร้อนหรือไม่ ?

จากการวางที่ 1 ซึ่งแสดงอุณหภูมิเปลวสูงสุดได้จากเชื้อเพลิงชนิดต่าง ๆ เมื่อพิจารณาถึง ก๊าซมีเทน อีเทน โพรเพน และบิวเทน พบว่าเมื่อเผาไหม้โดยใช้อากาศจะให้อุณหภูมิเปลวไม่ต่างกันมาก (อยู่ระหว่าง 3,484 - 3563 °F หรือ 1,920 - 1,970 °C) แต่ค่า Net Heating Value ของก๊าซต่าง ๆ จะแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ 913 จนถึง 3,113 BTU/SCF

ยกตัวอย่างเช่น ก๊าซอีเทน มีค่า Net Heating Value สูงกว่าก๊าซมีเทน เกือบ 80% แต่มีอุณหภูมิเปลวสูงกว่าเพียง 1.6%

จึงไม่แปลกใจเลยที่วิศวกรรับว่าถ้ามัน ลูคต้อง ปดท. หลายรายที่ปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิงจาก ก๊าซ LPG มาเป็นก๊าซธรรมชาติ ซึ่งมีค่าความร้อนน้อยกว่าก๊าซ LPG เกือบ 3 เท่า ซึ่งสามารถรักษากุณภูมิได้เหมือนเดิมและไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการผลิต

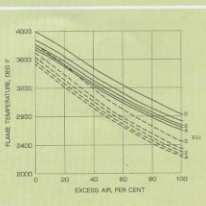
ตารางที่ 1 อุณหภูมิเปลวของเชื้อเพลิงชนิดต่าง ๆ

No.	Gas	Maximum flame temperature in air			
		Heat Btu per cu ft	Theoretical temp., °F	Observed temp., °F	Gas in cu. ft.
1	Carbon monoxide	32.8	4471	3622	32
2	Hydrogen	61.5	5712	4646	30.4
3	Acetylene	161.3	5988	5128	9.4-10.1
4	Ethylene	169.0	5620	4843	1.5-2.0
5	Propane	126.0	5273	4547	4.4-5.3
6	Butane	112.0	5123	4403	3.1-3.9
7	Gasoline	138.0	5183	4463	1.1-1.7
8	Gasoline	138.0	5183	4463	1.1-1.7
9	Propane	126.0	5273	4547	4.4-5.3
10	Butane	112.0	5123	4403	3.1-3.9
11	Acetylene	161.3	5988	5128	9.4-10.1
12	Ethylene	169.0	5620	4843	1.5-2.0
13	Acetylene	161.3	5988	5128	9.4-10.1
14	Hydrogen	61.5	5712	4646	30.4
15	Hydrogen	61.5	5712	4646	30.4
16	Hydrogen	61.5	5712	4646	30.4
17	Hydrogen	61.5	5712	4646	30.4
18	Hydrogen	61.5	5712	4646	30.4
19	Carbon monoxide	32.8	4471	3622	32
20	Carbon monoxide	32.8	4471	3622	32
21	Carbon monoxide	32.8	4471	3622	32
22	Carbon monoxide	32.8	4471	3622	32
23	Carbon monoxide	32.8	4471	3622	32
24	Carbon monoxide	32.8	4471	3622	32
25	Carbon monoxide	32.8	4471	3622	32

นอกเหนือจากชนิดของเชื้อเพลิงแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่ออุณหภูมิเปลว ?

จากการพื้ 1 แสดงอุณหภูมิของเปลวที่ได้จากเชื้อเพลิงไฮโดรคาร์บอนต่าง ๆ เมื่อเผาด้วยปริมาณ อากาศส่วนเกินตั้งแต่ 0 - 100% เส้นประแสดงถึงผลที่ได้เมื่อมีการอุ่นอากาศที่ 100 °F ส่วนเส้นที่อุ่นอากาศที่ 500 °F

H/C (Hydrogen-to-Carbon Ratio) แสดงชนิดของเชื้อเพลิง ด้านต้นมี H/C เท่ากับ 0-1 ก๊าซมีเทนมี H/C เท่ากับ 4

กราฟที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิของเปลวกับชนิดของเชื้อเพลิง และปริมาณอากาศส่วนเกินสำหรับ Combustion Air ที่มีอุณหภูมิต่าง ๆ (เส้นประที่อุณหภูมิ 100 °F และเส้นที่อุณหภูมิ 500 °F)

เราจะพบว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลต่ออุณหภูมิเปลว ได้แก่

อัตราส่วนอากาศกับเชื้อเพลิงก๊าซ

อุณหภูมิเปลวที่สูงที่สุด Stoichiometric กรณีที่ใช้อากาศมากกว่าความต้องการในการเผาไหม้ อากาศส่วนเกินนี้จะเป็นตัวดูดซับพลังงานความร้อน ซึ่งยิ่งมีมากเท่าใดจะทำให้อุณหภูมิเปลวลดลงมากเท่านั้น

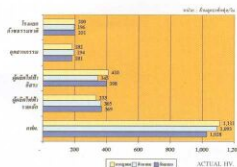
ปตท. ขยายระยะเวลา ครึ่งราคาก๊าซธรรมชาติอุตสาหกรรมต่อไปอีก 3 เดือน

ตามที่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้ขยายเวลาครึ่งราคาก๊าซธรรมชาติ ที่จำหน่ายให้โรงงานอุตสาหกรรม ตั้งแต่ช่วงการใช้ก๊าซเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน กันยายน 2544 นั้นโดยกำหนดราคาอยู่ที่ 180 บาทต่อล้านบีทียู ทำให้ช่วยแบ่งเบาภาระค่าเชื้อเพลิงของอุตสาหกรรมลงได้บ้าง แม้ว่าปัจจุบันราคาก๊าซอุตสาหกรรมสมควรต้องปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากราคาก๊าซที่ปตท.ซื้อจากผู้ผลิตสูงขึ้นตามราคาน้ำมัน และค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลง

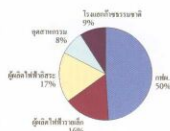
จากนโยบายของปตท.ที่จะแบ่งเบาภาระลูกค้าอุตสาหกรรม เพื่อไม่ได้รับผลกระทบจากราคาก๊าซธรรมชาติ โดย ปตท. มีเจตนาที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ลูกค้า โดยการไม่ปรับราคาก๊าซให้สูงขึ้นตามราคาน้ำมัน และได้ดำเนินการต่อเนื่องมาโดยตลอด ดังนั้น ปตท.จึงเห็นสมควรขยายระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกค้าต่อไป คือ ขยายระยะเวลาครึ่งราคาออกไปอีก 3 เดือน (เดือน ตุลาคมถึงเดือน ธันวาคม 2544) ยังคงกำหนดราคาอยู่ที่ 180 บาทต่อล้านบีทียู

อนึ่ง ปตท. ได้ดำเนินการพิจารณาปรับสูตรโครงสร้างราคาก๊าซใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ซึ่ง ปตท. จะประกาศใช้อย่างเป็นทางการในเดือนมกราคม 2545

การจำหน่าย ก๊าซธรรมชาติ ไตรมาสที่ 3
(ก.ค. - ก.ย. 44)

สัดส่วนการจำหน่าย
ก๊าซธรรมชาติ

อุณหภูมิของอากาศและเชื้อเพลิงก๊าซก่อนการเผาไหม้

การเพิ่มอุณหภูมิของอากาศและเชื้อเพลิงก๊าซก่อนการเผาไหม้จะทำให้อุณหภูมิเปลวสูงขึ้น จากกราฟที่ 1 เมื่อเพิ่มอุณหภูมิของอากาศจาก 100°F เป็น 600°F อุณหภูมิเปลวจะเพิ่มขึ้นประมาณ 400°F นอกจากนั้นยังทำให้การเผาไหม้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกด้วย (ลดอัตราการเกิด CO)

จากสถานการณ์ราคาน้ำมันผันผวน และราคาก๊าซ LPG ลดตัว ทำให้ก๊าซธรรมชาติเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของเชื้อเพลิงทดแทนซึ่งเป็นเชื้อเพลิงที่สะอาดและมีความปลอดภัยสูง มีคุณสมบัติเผาไหม้แล้วให้อุณหภูมิเปลวที่ต่ำกว่าเชื้อเพลิงก๊าซไฮโดรคาร์บอนชนิดอื่น ๆ นอกจากการมีแนวโน้มทางปฏิบัติยังสามารถพัฒนาระบบเผาไหม้เพื่อเพิ่มอุณหภูมิของเปลวให้สูงขึ้นได้โดย

1. เพื่อลดความเร็วในการปลดปล่อยพลังงานจากการเผาไหม้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ยกตัวอย่างเช่น Surface Catalysts
2. ลดอากาศส่วนเกินให้มากที่สุดและผสมอากาศกับเชื้อเพลิงก๊าซก่อนการเผาไหม้
3. เพิ่มอุณหภูมิของอากาศและเชื้อเพลิงก๊าซก่อนการเผาไหม้
4. ใช้ชีวมวลหรือเงินแทนอากาศ

Fuel/Air Ratio

1 ถาม : ทำไมราคาก๊าซธรรมชาติต้องอิงกับราคาน้ำมัน

ตอบ :

- ลักษณะก๊าซธรรมชาติต่างกับน้ำมันคือก๊าซธรรมชาติจะได้ตลาดได้ต้องอาศัยระบบท่อส่งก๊าซ หรืออาศัยการแปรรูปเป็น LNG ต่างกับน้ำมันดิบที่สามารถขนส่งจากแหล่งผลิตไปยังตลาดโดยง่ายเท่าที่
- ก๊าซธรรมชาติไม่มีราคาอ้างอิงในตลาดกลาง แล้วราคาแต่ละประเทศจะขึ้นกับปริมาณสำรองและต้นทุนการขนส่งไปตลาด
- เมื่อไม่มีราคาอ้างอิงในตลาดกลาง แต่ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงที่ใช้แทนน้ำมันได้ (รวมถ้าวางเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี) ราคาจึงอ้างอิงกับราคาน้ำมัน
- ในประเทศซึ่งมีปริมาณสำรองก๊าซมาก ๆ อาจกำหนดราคาก๊าซในประเทศให้เป็นอิสระจากราคาน้ำมันได้ แต่จะมีปัญหาเมื่อประเทศนั้นส่งออกก๊าซธรรมชาติไปทางระบบท่อหรือ LNG ซึ่งการส่งออกประเทศนั้น ๆ ก็ต้องอิงกับราคาน้ำมัน ก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ส่งออกมากกว่าขายในประเทศตนเอง
- ในประเทศที่ก๊าซขาดแคลนและมีความไวต่อความต้องการต่างประเทศมากขึ้น เช่น ประเทศไทยขายออกไปยังเพื่อนบ้านเพื่อต้องการน้ำมันในตลาดกลาง ตลอดจนยึดตราแลกเปลี่ยน

2 ถาม : ทำไมราคาก๊าซธรรมชาติต้องอิงราคาน้ำมันสิงคโปร์

ตอบ :

- สาเหตุที่สิงคโปร์เป็นตลาดกลางเชื้อ-ขายน้ำมันของภูมิภาคเอเชีย มีกำลังการกลั่นเพื่อการส่งออกมากที่สุด
- ท่าเรือที่ตั้งสิงคโปร์เป็นเมืองท่าสำคัญ
- ระบบการจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวกเทียบเรือ
- สาเหตุที่ไทยต้องใช้อำนาจสิงคโปร์เป็นฐานคำนวณราคาน้ำมัน
- สิงคโปร์ราคาตลาดในภูมิภาคนี้ยังแข็งแกร่งเพราะตลาดกลางสิงคโปร์มีผู้ซื้อขายจำนวนมากจากทุกประเทศในเอเชีย
- สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางซื้อขายไทยในระดับต่ำสุด เนื่องจากเป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียซึ่งใกล้เคียงมากที่สุด
- ทำให้เกิดสมดุลในการผลิตและจัดหาของประเทศไทยมีระบบการคำนวณนำเข้ามาส่งออกได้อย่างเสรี

3 ถาม : ทำไมราคาก๊าซธรรมชาติของไทยในแต่ละ Application จึงต่างกัน

ตอบ :

- ก๊าซธรรมชาติเพื่อเป็นเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรม
- ประเทศไทยเป็นประเทศที่ก๊าซธรรมชาติมีข้อได้เปรียบ
- การใช้ก๊าซเป็นเชื้อเพลิงใน Boiler หรือในเครื่องจักรประเภทอื่นนอกเหนือจาก Application CCGT และ CHP เป็นการเลือกใช้ที่ไม่ได้ประสิทธิภาพเต็มที่สำหรับก๊าซที่เป็นเชื้อเพลิง premium
- ราคาก๊าซที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงนอกเหนือจากการผลิตไฟฟ้า และวัตถุดิบในปิโตรเคมี จึงต้องผูกขาดกับเชื้อเพลิงทดแทน ซึ่งได้แก่ถ่านหิน แร่ถ่านหิน และ LPG
- หากจะให้ราคาก๊าซที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงดังกล่าวเป็นราคาต่ำในลักษณะ Cost Plus เหมือนกับการการผลิตไฟฟ้าและปิโตรเคมี ก็เท่ากับส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศ
- การผูกขาดราคาก๊าซกับเชื้อเพลิงทดแทนทำให้เกิดการแข่งขันกับเชื้อเพลิงที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ อยู่แล้ว

การใช้ก๊าซธรรมชาติเพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้าและวัตถุดิบในปิโตรเคมี

- ในการลงทุนด้าน Upstream ของก๊าซธรรมชาติเมื่อค้นพบแหล่งก๊าซแล้วธุรกิจจะคุ้มทุนได้ จำเป็นต้องมีผู้ลงทุนในระบบขนส่งและผู้ใช้ก๊าซในปริมาณที่มากพอรวมถึงต้องระบุประเภทการรับก๊าซในลักษณะ Take or Pay
- รัฐบาลจึงส่งเสริมให้ก๊าซที่ค้นพบในอ่าวไทยใช้ในการผลิตไฟฟ้าของประเทศและรับประกันการรับซื้อก๊าซ
- เทคโนโลยี CCGT เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ก๊าซผลิตไฟฟ้าและทำให้ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าค่อนข้างต่ำใกล้เคียงค่าการใช้น้ำมันและถ่านหินในโรงไฟฟ้า
- การมีธุรกิจขนส่งและไม่มีธุรกิจปิโตรเคมี ซึ่งการใช้ก๊าซเพื่อธุรกิจปิโตรเคมี และ CHP เป็นการนำก๊าซธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด
- เมื่อก๊าซส่วนใหญ่ใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าของประเทศ รัฐจึงควบคุมราคาก๊าซที่ขายให้โรงไฟฟ้า โดยยึดหลัก Cost Plus คือ ราคาก๊าซเฉลี่ยปากหลุม บวกค่าการตลาดที่กำหนด บวกค่าขนส่งจากท่อที่รัฐกำกับดูแล
- หลักการ Cost Plus นี้ใช้กับผู้ใช้ก๊าซเพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้าทุกประเภท (รวมทั้ง CHP) ไม่ว่าจะเป็น โรงงาน, IPP, SPP และลูกค้าที่ใช้ระบบ CHP-Cogeneration

4 ถาม : ในกรณีที่มีการปรับประสิทธิภาพเผาไหม้ให้อยู่ ณ จุดที่ดีที่สุดแล้ว หากส่วนผสมของก๊าซธรรมชาติที่ปลดจ่ายเข้าระบบและต้นทุนในการเปลี่ยนแปลง จะต้องคิดต่าง ๆ แล้วปรับระบบใหม่บ่อย ๆ หรือไม่

ตอบ : โดยทั่วไปแล้ว Burner สามารถปรับก๊าซที่ผสมก๊าซเปลี่ยนแปลงไปประมาณ + - 5 Wobbe Number ท่านควรตรวจสอบกับผู้ผลิต หรือศึกษาจากผู้ให้บริการเครื่องจักรของท่าน บริษัททั่วไป

5 ถาม : อธิบายค่า SG (specific Gravity) ที่มีผลต่อ Combustion อย่างไร ต้องเพิ่มความดันหรือลดความดัน

ตอบ : ในกรณีที่มีการปรับระบบ Combustion ได้พอดีแล้ว การเปลี่ยนแปลงของค่า SG จะมีผลต่อการเผาไหม้ดังนี้ จาก $W_i = \frac{HV}{\sqrt{SG}}$

- ถ้า SG มีค่าสูง W_i จะลดลงที่ความดันคงที่ จะทำให้ Heat Flow คงเดิมจะต้องเพิ่ม Flow of Gas
- ถ้า SG มีค่าต่ำ W_i จะเพิ่มขึ้น ที่ความดันคงที่ จะทำให้ Heat Flow คงเดิมจะต้องลด Flow of Gas

6 ถาม : Combustion Air ความชื้นของก๊าซที่เหมาะสมเท่าไร

ตอบ : การ Pre-Heat Combustion Air และ Gas จะเพิ่มอุณหภูมิของปลวที่เกิดจากการเผาไหม้ และทำให้ประสิทธิภาพเผาไหม้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามอุณหภูมิที่เหมาะสมกับการ Pre-Heat Air และ Gas ขึ้นอยู่กับ Waste Heat ของเครื่องจักร และความทนทานในทางคุณสมบัติของเครื่องจักร และการทนความร้อนของเชื้อเพลิง การ Pre-Heat Air และ Gas สามารถที่จะทำได้โดยไม่มีค่าทางเศรษฐศาสตร์เพิ่มเติมจากค่าที่อากาศ และก๊าซมากเท่าไร พลังงานความร้อนที่สูญเสียจาก Combustion ก็มากขึ้นเท่านั้น

